

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <http://www.socmin.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr. (.   -   ) SD -

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija), teikia šiuos teisės aktų projektus:

1) Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvaus protokolo dėl pranešimų procedūros ratifikavimo“ projektą;

2) Lietuvos Respublikos Prezidento dekreto „Dėl teikimo Lietuvos Respublikos Seimui ratifikuoti Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvų protokolą dėl pranešimų procedūros“ projektą;

3) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Prezidentą su prašymu pateikti Lietuvos Respublikos Seimui ratifikuoti Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvų protokolą dėl pranešimų procedūros“ projektą;

4) Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 1, 4 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo projektas);

5) Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo Nr. IX-895 2, 3, 4 ir 5¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Žalos atlyginimo įstatymo projektas);

6) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 1, 4 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo Nr. IX-895 2, 3, 4 ir 5¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektą (toliau kartu – Teisės aktų projektai).

Teisės aktų projektų tikslas – atlikti teises procedūras, reikalingas 2011 m. gruodžio 19 d. Niujorke priimtam Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos (toliau – Konvencija) fakultatyviam protokolui dėl pranešimų procedūros (toliau – Protokolas) ratifikuoti su pareiškimu, kadangi, vadovaujantis Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 6 punktu, Protokolas priskirtinas ratifikuojamų tarptautinių sutarčių kategorijai.

2011 m. gruodžio 19 d. Jungtinių Tautų (toliau – JT) Generalinė Asamblėja priėmė Protokolą, įtvirtinantį skundo dėl vaiko teisių pažeidimo nagrinėjimo procedūrą, kuria suteikiama teisė pačiam (patiems) vaikui (vaikams) ar per kitą (kitus) asmenį (asmenis), veikiantį (veikiančius) jo (jų) vardu, dėl konkrečių vaiko (vaikų) teisių pažeidimų pagal Konvenciją, Konvencijos fakultatyvinį protokolą dėl vaikų pardavimo, vaikų prostitucijos ir vaikų pornografijos bei Konvencijos fakultatyvinį protokolą dėl vaikų dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose pateikti skundą JT Vaiko teisių komitetui (toliau – Komitetas).

Šiuo metu Protokolą yra ratifikavusios 48 Konvencijos valstybės narės, tarp kurių yra šios Europos valstybės: Belgijos Karalystė, Kroatijos Respublika, Čekijos Respublika, Danijos

Karalystė, Suomijos Respublika, Prancūzijos Respublika, Vokietijos Federacinė Respublika, Airija, Italijos Respublika, Lichtenšteino Kunigaikštystė, Liuksemburgo Didžioji Hercogystė, Portugalijos Respublika, Slovakijos Respublika, Slovėnijos Respublika, Ispanijos Karalystė ir Šveicarijos Konfederacija.

Lietuvos Respublika Protokolą pasirašė 2015 m. rugsėjo 30 d., tačiau iki šiol nėra jo ratifikavusi. Pažymėtina, kad 2016 m. Lietuvos Respublika, prisiimdama rekomendacijas, gautas JT Žmogaus teisių tarybos visuotinės periodinės peržiūros antrojo ciklo metu, įsipareigojo ratifikuoti Protokolą iki 2021 m.

Ratifikudama Protokolą, Lietuvos Respublika prisiims tarptautinio lygmens valstybės įsipareigojimą apsaugoti vaiko teises visais aspektais, kaip numatyta Konvencijoje ir minėtuose jos fakultatyviuose protokoluose.

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo projektu siekiama, kad vaiko teisių ir laisvių įgyvendinimas, gynimas ir apsauga būtų užtikrinama vadovaujantis ne tik Konvencija, bet ir jos fakultatyviais protokolais. Taip pat Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo projektu siekiama Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme įtvirtinti vaiko (vaikų) ar asmens (asmenų), veikiančio (veikiančių) jo (jų) vardu, teisę kreiptis į Komitetą dėl vaiko teisių, įtvirtintų Konvencijoje ir (ar) jos fakultatyviuose protokoluose, pažeidimo.

Žalos atlyginimo įstatymo projektu siekiama užtikrinti veiksmingą tarptautinių įsipareigojimų įgyvendinimą ratifikavus Protokolą, numatant, kad JT komitetuose, kurių jurisdikciją ar kompetenciją spręsti dėl Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausančių asmenų teisių pažeidimų yra pripažinusi Lietuvos Respublika, nagrinėjant bylas prieš Lietuvą, valstybei atstovautų Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovas Europos Žmogaus Teisių Teisme (toliau – Vyriausybės atstovas EŽTT), taip pat įtvirtinant galimybę JT komitetų nagrinėjamose bylose sudaryti taikius susitarimus, patikslinant ne teismo tvarka išmokamos kompensacijos sumokėjimo tvarką ir padidinant mokėtino turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo dydžius.

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija 2020 m. rugsėjo 28 d. raštu Nr. (22.21E)3-4236 „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvaus protokolo ratifikavimo tikslingumo“ informavo Ministeriją apie priimtą teigiamą sprendimą dėl Protokolo ratifikavimo. Taip pat Užsienio reikalų ministerija 2021 m. balandžio 22 d. raštu Nr. (22.21E)3-2324 „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvaus protokolo dėl pranešimų procedūros įgyvendinimo“ informavo, jog neprieštaruja, kad Lietuvai ratifikuojant Protokolą būtų padarytas pareiškimas pagal Protokolo 12 straipsnio 1 dalį, jog Lietuvos Respublika pripažįsta Komiteto kompetenciją gauti ir nagrinėti tarpvalstybinius pranešimus dėl įsipareigojimų nevykdymo pagal Konvenciją ir jos fakultatyvius protokolus.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 36 punktu, įstatymų projektų poveikio vertinimo rezultatų išvada pateikta kaip apibendrinta informacija aiškinamajame rašte, kuriame taip pat apibūdinamos konkrečios teikiamuose įstatymo projektuose siūlomos teisinio reguliavimo priemonės ir jas pagrindžiantys argumentai.

Ratifikavus Protokolą bus išplėsta Vyriausybės atstovo EŽTT kompetencija, o Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, kuri vykdo Vyriausybės atstovo EŽTT veiklos organizacinę ir techninę aptarnavimą, bus priskirta nauja funkcija, kuriai tinkamai vykdyti turi būti užtikrintas pakankamas finansavimas. Teisingumo ministerijoje reikėtų papildomai įsteigti 1 patarėjo etatą, kurio darbo vietai sukurti ir išlaikyti reikėtų 40 000 eurų per metus. Atsižvelgiant į tai, kad Protokolas galimai įsigalios tik 2022 m. pabaigoje, taip pat siekiant veiksmingai suplanuoti biudžeto lėšų poreikį, nauja darbo vieta šiuo požiūriu steigina nuo 2023 m. Atitinkamą biudžeto lėšų poreikį Teisingumo ministerija pateiks per 2023 m. biudžeto asignavimų planavimo procesą.

Žalos atlyginimo įstatymo pakeitimui įgyvendinti ir ne teismo tvarka išmokamos žalos atlyginimo dydžiams padidinti, pirminiais skaičiavimais, asignavimus, skirtus žalos atlyginimo

programai, kurią administruoja Teisingumo ministerija, vykdyti, reikėtų padidinti 30 000 eurų per metus. Tačiau, siekiant veiksmingai suplanuoti biudžeto lėšų poreikį, siūlytina numatyti, kad nuostatos dėl žalos atlyginimo dydžių įsigalioja 2023 m. sausio 1 d., todėl žalos atlyginimo programai įgyvendinti nuo 2023 m. reikės 30 000 eurų papildomų lėšų. Įsigaliojus Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo Nr. IX-895 2, 3, 4, 5¹ straipsnių pakeitimo įstatymui, lėšų poreikį reikės stebėti (ypač kiek tai susiję su galimu prašymų atlyginti žalą ne teismo tvarka didėjimu, kurio neįmanoma prognozuoti) ir prireikus tikslinti.

Kai Lietuvos Respublika ratifikuos Protokolą, informacija apie tai, kad vaikas (vaikai) turi teisę pats (patys) ar per kitą (kitus) asmenį (asmenis), veikiantį (veikiančius) jo vardu, kreiptis į Komitetą dėl vaiko teisių, įtvirtintų Konvencijoje ir (ar) jos fakultatyviuose protokoluose, pažeidimo, bus viešinama per Ministerijos tinklapį ir vidinius komunikacijos išteklius, taip pat per Vaiko gerovės 2022–2023 metų veiksmų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. A1-52 „Dėl Vaiko gerovės 2022–2023 metų veiksmų plano patvirtinimo“, 1 priedo 4.1 papunktyje nurodytą priemonę „Įgyvendinti viešinimo, visuomenės informavimo ir ugdymo bei sąmoningumo didinimo priemonės vaiko teisių, vaiko gerovės ir šeimos gerovės klausimais“.

Atliktas Žalos atlyginimo įstatymo projekto antikorupcinis vertinimas.

Teisės aktų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, kitų norminių teisės aktų rengimo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Teisės aktų projektuose naujų sąvokų nepateikiama.

Teisės aktų projektai buvo pateikti derinti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigai, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Teisės aktų projektams pritarė be pastabų.

Teisės aktų projektai patikslinti pagal Teisingumo ministerijos, Finansų ministerijos, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos ir Užsienio reikalų ministerijos pastabas. Pastabos, į kurias nebuvo atsižvelgta, suderintos darbo tvarka. Taip pat Teisės aktų projektai patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir suderinti darbo tvarka.

Teisės aktų projektai svarstyti Vyriausybės 2022 m. gegužės 3 d. tarpinstituciniame pasitarime.

Teisės aktų projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės aktų informacinėje sistemoje.

Teisės aktų projektus parengė Darbo grupė Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvinio protokolo dėl pranešimų procedūros ratifikavimui pasirengti, sudaryta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 m. lapkričio 4 d. įsakymu Nr. A1-1078 „Dėl Darbo grupės Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvinio protokolo dėl pranešimų procedūros ratifikavimui pasirengti sudarymo“ (toliau – Darbo grupė) (Darbo grupės vadovė Daina Urbonaitienė, Ministerijos Horizontalios politikos ir projektų valdymo grupės vadovė (tel. 8 696 05 395, el. p. daina.urbonaitiene@socmin.lt), tiesioginė rengėja Laura Purinė, Ministerijos Šeimos ir vaiko teisių apsaugos grupės vyresnioji patarėja (tel. 8 620 14 638, el. p. laura.purine@socmin.lt) ir Teisingumo ministerijos Teisinio atstovavimo grupės vyresnioji patarėja Lina Urbaitė (tel. 8 671 86 412, el. p. lina.urbaite@tm.lt) (tiesioginė Žalos atlyginimo įstatymo projekto rengėja).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvaus protokolo dėl pranešimų procedūros ratifikavimo“ projektas, 1 lapas.
2. Lietuvos Respublikos Prezidento dekreto „Dėl teikimo Lietuvos Respublikos Seimui ratifikuoti Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvų protokolą dėl pranešimų procedūros“ projektas, 1 lapas.
3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Prezidentą su prašymu pateikti Lietuvos Respublikos Seimui ratifikuoti Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvų protokolą dėl pranešimų procedūros“ projektas, 1 lapas.
4. Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 4 lapai;
5. Žalos atlyginimo įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 8 lapai.
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 1, 4 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo Nr. IX-895 2, 3, 4 ir 5¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.
7. Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvaus protokolo dėl pranešimų procedūros ratifikavimo“, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 1, 4 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo Nr. IX-895 2, 3, 4 ir 5¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektų aiškinamasis raštas, 6 lapai.
8. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos 2020 m. rugsėjo 28 d. rašto Nr. (22.21E)3-4236 „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvaus protokolo ratifikavimo tikslingumo“ kopija, 1 lapas.
9. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos 2021 m. balandžio 22 d. rašto Nr. (22.21E)3-2324 „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvaus protokolo dėl pranešimų procedūros įgyvendinimo“ kopija, 1 lapas.
10. Protokolo tekstai lietuvių ir anglų kalbomis, 19 lapų.
11. Žalos atlyginimo įstatymo projekto antikorupcinio vertinimo pažyma, 6 lapai.
12. Suinteresuotų institucijų išvadų kopijos, 8 lapai.

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė

Monika Navickienė